

1. Popíšte systém ďalšieho vzdelávania vo vašej krajine, vrátane legislatívneho vymedzenia.

Ďalšie vzdelávanie definuje zákon č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní ako súčasť celoživotného vzdelávania. Môže sa uskutočňovať tak prostredníctvom formálneho, neformálneho vzdelávania ako aj informálneho učenia sa. Umožňuje každému doplniť, rozšíriť a prehĺbiť si získané vzdelanie, rekvalifikovať sa alebo uspokojiť svoje záujmy. Uskutočňuje sa v inštitúciách ďalšieho vzdelávania, v školách, školských a mimoškolských zariadeniach.

Ďalšie vzdelávanie môže byť akreditované a neakreditované. Akreditácií v oblasti ďalšieho vzdelávania je viacero, najčastejšie sa jedná o akreditáciu MŠVVŠ SR pre ďalšie vzdelávanie podľa zákona 568/2009 Z.z. o ČŽV, akreditujú sa ale aj programy na Národnom inšpektoráte práce (kurzy bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, obsluha motorových vozíkov, elektrotechnici, a pod.), akreditácia programov pre hasičov je zabezpečená na Ministerstve vnútra SR – Prezídium hasičského a záchranného zboru, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR akredituje napríklad veľmi frekventované kurzy opatrovateľstva, Ministerstvo vnútra akredituje kurzy SBS.

Z hľadiska legislatívy oblasť ďalšieho vzdelávania na Slovensku riešená už viac ako dvadsať rokov. Najskôr to bol zákon č. 368 z roku 1997 o ďalšom vzdelávaní a v súčasnosti platí zákon č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní, prijatý v decembri 2009 a novelizovaný v októbri 2012. Tento zákon síce ustanovil niekoľko dôležitých inštitútov pre ďalší rozvoj systému celoživotného vzdelávania ako napríklad akreditácia na základe kvalifikačných štandardov, uznávanie výsledkov ďalšieho vzdelávania, monitorovanie a prognózovanie vzdelávacích potrieb. Spomenuté nástroje sa zatiaľ nepodarilo zaviesť aj do praxe. V súčasnosti sú ale pripravované systémové národné projekty na podporu ďalšieho vzdelávania, predovšetkým národný projekt Systém overovania kvalifikácií z dielne Štátneho inštitútu odborného vzdelávania (ŠIOV), v rámci ktorého by mali byť tieto nástroje rozpracované a uvedené do života. Podmienkou úspešnej realizácie tejto zmeny je aby boli v dostatočnej miere zapojení všetci zainteresovaní aktéri.

Zákon vymedzuje základné pojmy súvisiace s tematikou, druhmi a formami ďalšieho vzdelávania. Prináša nový prvok do systému celoživotného vzdelávania, ktorým je uznávanie výsledkov ďalšieho vzdelávania v oprávnených inštitúciách.

Vzdelávacie inštitúcie, ktoré môžu požiadať o akreditáciu podľa zákona č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní:

- gymnáziá, stredné odborné školy, konzervatóriá, školy pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, základné umelecké školy, jazykové školy a vysoké školy, ktoré okrem školského vzdelávania uskutočňujú aj vzdelávacie programy,

- právnické osoby, ktorých predmetom činnosti je vzdelávanie a činnosti priamo súvisiace so vzdelávaním; ak právnická osoba nie je obchodnou spoločnosťou musí mať vzdelávaciu činnosť uvedenú napr. v zriaďovacej listine, stanovách a pod.,
- fyzické osoby – podnikatelia, ktorých predmetom činnosti je vzdelávanie a činnosti priamo súvisiace so vzdelávaním.

Prehľad počtu účastníkov akreditovaných vzdelávacích programov (ďalej AVP)

Obrázok 1 Prehľad počtu vydaných osvedčení zaevidovaných v ISDV k 1.12.2019

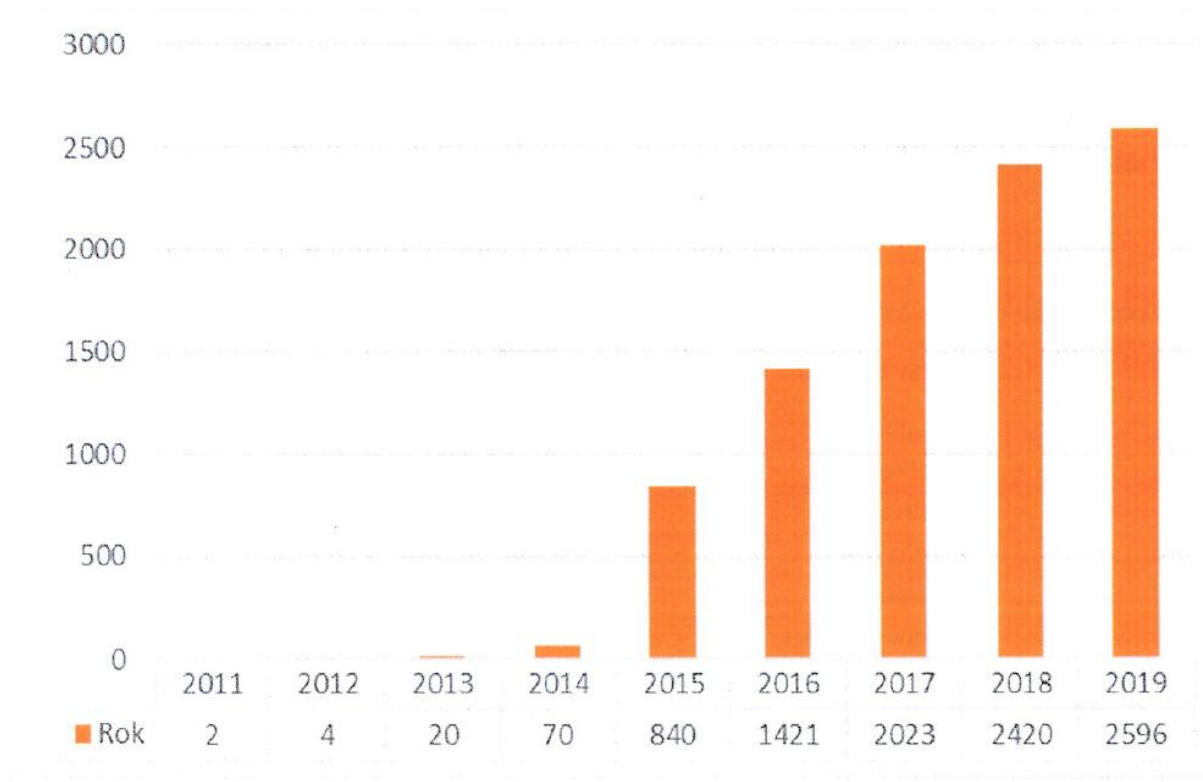
Obrázok 1 Prehľad počtu vydaných osvedčení zaevidovaných v ISDV

Prehľad účastníkov AVP

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Spolu
194	1334	2951	5672	8721	20515	15688	16778	16122	11741	99723

Druhy ďalšieho vzdelávania sú:

- ďalšie odborné vzdelávanie v akreditovanom vzdelávacom programe, ktorý vedie k doplneniu, obnoveniu, rozšíreniu alebo prehĺbeniu kvalifikácie potrebnej na výkon odbornej činnosti,
- rekvalifikačné vzdelávanie v akreditovanom vzdelávacom programe, ktorý vedie k získaniu čiastočnej kvalifikácie alebo k získaniu úplnej kvalifikácie – odbornej spôsobilosti pre jednu alebo viac pracovných činností v inom povolani ako v tom, pre ktoré fyzická osoba získala kvalifikáciu prostredníctvom školského vzdelávania,
- kontinuálne vzdelávanie vo vzdelávacích programoch, ktorým si účastník ďalšieho vzdelávania dopĺňa, rozširuje, prehĺbuje alebo obnovuje kvalifikáciu ako predpoklad na výkon odbornej činnosti v súlade s osobitnými predpismi,
- záujmové vzdelávanie, občianske vzdelávanie, vzdelávanie seniorov a iné vzdelávanie, ktorým účastník ďalšieho vzdelávania uspokojuje svoje záujmy, zapája sa do života občianskej spoločnosti a všeobecne rozvíja svoju osobnosť.

Prehľad počtu realizovaných akreditovaných vzdelávacích programov k 1.12.2019

Predmet akreditácie podľa zákona 568/2009 Z.z. o ČŽV:

a/ vzdelávacie programy, ktoré vedú k doplneniu, obnoveniu, rozšíreniu alebo prehĺbeniu kvalifikácie potrebnej na výkon odbornej činnosti

- Predmetom akreditácie sú iba tie vzdelávacie programy, ktoré preukázateľne vedú k doplneniu, obnoveniu, rozšíreniu alebo prehĺbeniu kvalifikácie potrebnej na výkon odbornej činnosti.
- Na akreditáciu je možné predložiť iba taký vzdelávací program, ktorým si cieľová skupina, ktorú si vo vzdelávacom projekte stanovíte dopĺňa, obnovuje, rozširuje alebo prehĺbuje svoje vedomosti, zručnosti a schopnosti potrebné na výkon svojej odbornej činnosti. Vami stanovený profil absolventa vzdelávacieho programu musí byť popisom vedomostí, zručností a schopností, ktoré účastník vzdelávania získa úspešným absolvovaním vzdelávacieho programu a ktoré vytvárajú spôsobilosť na výkon pracovnej činnosti v určitom povolání.
- Na akreditáciu nie je možné predkladať vzdelávacie programy, pri ktorých nie je konkrétnejšie zadaná cieľová skupina a profil absolventa a chýba nadväznosť na výkon pracovnej činnosti v určitom povolání.
- Predmetom akreditácie nie sú vzdelávacie programy zamerané na získanie všeobecných kompetencií – napr. všeobecné jazykové vzdelávacie programy,

všeobecné počítačové vzdelávacie programy, vzdelávacie programy zamerané na získanie komunikačných, a iných „mäkkých“ zručností, všeobecných manažérskych zručností a pod. a iné všeobecne zamerané vzdelávacie programy.

- Na akreditáciu je možné predložiť napr. iba odborne zameraný jazykový vzdelávací program, ktorým si konkrétne stanovená cieľová skupina dopĺňa svoju kvalifikáciu na výkon svojej odbornej činnosti napr. Anglický jazyk pre opatrovatelky, Nemecký jazyk pre oblasť práva a pod., pričom učebný plán a učebné osnovy pri odborne jazykovom vzdelávacom programe musia obsahovať iba odbornú terminológiu. Pri odbornom jazykovom kurze musia byť okrem minimálneho požadovaného vzdelania stanovené aj požiadavky na zaradenie podľa SERR (napr. A2, B1 podľa náročnosti učebného plánu). V praxi to znamená, že do odborne zameraného jazykového programu môže byť zaradený iba účastník na určitej jazykovej úrovni.

- V oblasti počítačových zručností je možné na akreditáciu predložiť iba odborne zameraný vzdelávací program, ktorým si stanovená cieľová skupina (napr. IT špecialista) rozširuje svoju kvalifikáciu potrebnú na výkon odbornej činnosti.

b/ vzdelávacie programy, ktoré vedú k čiastočnej kvalifikácii alebo k úplnej kvalifikácii, ktorou sa účastník ďalšieho vzdelávania pripravuje na nadobudnutie odbornej spôsobilosti na vykonávanie jednej alebo viacerých pracovných činností v inom povolaní ako v tom, pre ktoré získal kvalifikáciu prostredníctvom školského vzdelávania; to platí aj pre tých účastníkov ďalšieho vzdelávania, ktorí nie sú kvalifikovaní pre žiadne povolanie

- Predmetom akreditácie sú tie vzdelávacie programy, ktoré vedú k získaniu úplnej alebo čiastočnej kvalifikácie.

- Úplnou kvalifikáciou sa rozumie stupeň vedomostí, zručností a schopností fyzickej osoby vykonávať všetky pracovné činnosti v určitom povolaní v rozsahu určenom kvalifikačným štandardom; úplná kvalifikácia sa môže skladať z viacerých čiastočných kvalifikácií.

- Čiastočnou kvalifikáciou sa rozumie súbor vedomostí, zručností a schopností fyzickej osoby vykonávať určitú pracovnú činnosť alebo súbor pracovných činností v určitom povolaní v rozsahu určenom kvalifikačným štandardom.

- Kvalifikačným štandardom sa rozumie súhrn vedomostí, zručností a schopností potrebných na nadobudnutie príslušnej čiastočnej a úplnej kvalifikácie.

- Hodnotiacim štandardom sa rozumie súhrn kritérií, organizačných a metodických postupov, materiálnych, technických a priestorových predpokladov na overovanie a hodnotenie dosiahnutej odbornej spôsobilosti podľa ustanovených kvalifikačných štandardov.

- Kvalifikácia je popísaná vo forme kvalifikačného štandardu a hodnotiaceho štandardu.

- Kvalifikačný štandard sa skladá z vedomostí, zručností a schopností.

- V kvalifikačnom štandarde sú stanovené odborné vedomosti a odborné zručnosti, potrebné na výkon daného povolania.
- Všeobecné schopnosti sú neoddeliteľnou súčasťou každej čiastočnej kvalifikácie a úroveň ich nadobudnutia je popísaná a obsiahnutá v hodnotiacom štandarde.
- Odborné schopnosti definujú požiadavky potrebné na výkon odbornej činnosti v rámci každej čiastočnej kvalifikácie a úroveň ich nadobudnutia je popísaná a obsiahnutá v hodnotiacom štandarde
- Predmetom akreditácie vzdelávacieho programu je iba vzdelávacia činnosť zameraná na získanie odborných vedomostí a odborných zručností jednotlivca.
- V procese uznávania výsledkov ďalšieho vzdelávania a overenia a hodnotenia odbornej spôsobilosti v rámci kvalifikácie môže každá fyzická osoba v budúcnosti požiadať o vykonanie skúšky. Úroveň nadobudnutých všeobecných schopností je súčasťou hodnotiaceho štandardu.
- Skúšku bude tvoriť teoretická časť a praktická časť v závislosti od charakteru pracovnej činnosti, na ktorej výkon sa overuje dosiahnutá odborná spôsobilosť a ktorá je určená hodnotiacim štandardom.

Stredné a vysoké školy / akreditácia podľa zákona 568/2009 Z.z. o CŽV

Podľa zákona č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní stredné školy získavajú akreditáciu pre vzdelávacie programy zodpovedajúce študijným odborom alebo učebným odborom, ktoré sú uvedené pre príslušnú školu v sieti a vysoké školy získavajú akreditáciu pre vzdelávacie programy na základe platnej akreditácie vysokoškolských študijných programov.

- Musí ísť o vzdelávacie programy, ktoré vedú k čiastočnej kvalifikácii alebo k úplnej kvalifikácii, ktorou sa účastník ďalšieho vzdelávania pripravuje na nadobudnutie odbornej spôsobilosti na vykonávanie jednej alebo viacerých pracovných činností v inom povolaní ako v tom, pre ktoré získal kvalifikáciu prostredníctvom školského vzdelávania; to platí aj pre tých účastníkov ďalšieho vzdelávania, ktorí nie sú kvalifikovaní pre žiadne povolanie.
- Na ostatné vzdelávacie programy je potrebné vypracovať projekt vzdelávacieho programu podľa pokynu na vypracovanie žiadosti o akreditáciu a uhradiť správny poplatok.

Ďalšími podpornými inštitútmi, ktoré zákon zdefinoval sú informačný systém ďalšieho vzdelávania a monitorovanie a prognózovanie vzdelávacích potrieb. Oba podporné nástroje majú slúžiť predovšetkým ako poradenské systémy, ktoré sú nevyhnutnou súčasťou podpory celoživotného vzdelávania.

Informačný systém ďalšieho vzdelávania (ISDV) bol zriadený na základe zákona č. 568/2009 o celoživotnom vzdelávaní a slúži ako informačno – poradenský nástroj podporujúci rozvoj ďalšieho vzdelávania v Slovenskej republike. ISDV je určený predovšetkým vzdelávacím inštitúciám uchádzajúcim sa o akreditáciu programov

ďalšieho vzdelávania ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky a účastníkom vzdelávania, pre ktorých poskytuje základné informácie o akreditovaných programoch ďalšieho vzdelávania vo forme špecifikácie poskytovateľa vzdelávania, typov ponúkaných vzdelávacích programov a vzdelávacích modulov.

Poskytuje základné informácie o procese overovania odbornej spôsobilosti a zoznam inštitúcií, ktorým boli vydané oprávnenia na vykonávanie skúšok na overenie odbornej spôsobilosti.

Ústav informácií a prognóz školstva zabezpečuje od roku 1997 zber a spracovanie údajov o inštitúciách poskytujúcich ďalšie vzdelávanie v SR. Zisťovanie zahŕňa subjekty, ktoré realizujú vzdelávacie programy pre dospelých (osoby staršie ako 15 rokov). Za ďalšie vzdelávanie sú považované programy a aktivity, ktoré umožňujú doplniť, rozšíriť a prehĺbiť si získané vzdelanie, dosiahnuť kvalifikáciu v súlade s potrebami trhu práce, uspokojiť svoje záujmy alebo pripraviť sa na získanie stupňa vzdelania. Vzdelávanie sa realizuje v školských a mimoškolských inštitúciách (prevažne za úhradu) a môže byť uskutočňované krátkodobými alebo dlhodobými organizačnými formami štúdia (Zákon č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní a v zmene a doplnení niektorých zákonov v aktuálnom znení).

Centrum vedecko-technických informácií SR (CVTI) je na základe poverenia Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky riešiteľom úlohy "Informačný systém o ďalšom vzdelávaní". Systém zabezpečuje zber a spracovanie údajov o vzdelávacích subjektoch pôsobiacich v oblasti ďalšieho vzdelávania a o ich vzdelávacích aktivitách. Vstupné údaje sa získavajú prostredníctvom výkazu Dalv (MŠVVaŠ SR) 1 - 01 o ďalšom vzdelávaní (v súlade so Zákonom č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní. Spravodajskú povinnosť majú inštitúcie realizujúce takéto vzdelávanie a to s ročnou periodicitou podľa stavu ku koncu kalendárneho roka.

Stránka CVTI každoročne uverejňuje informačné publikácie, ktoré obsahujú zoznam vzdelávacích inštitúcií realizujúcich ďalšie vzdelávanie v SR (za všetky rezorty) s uvedením ich vzdelávacích aktivít.

Informačný systém ďalšieho vzdelávania je nástrojom voľného prístupu občanov, zamestnávateľov, verejnej správy a inštitúcií k vzdelávaniu. Obsahuje databázu vzdelávacích ustanovizní, lektorov a akreditovaných vzdelávacích programov. Správcom informačného systému ďalšieho vzdelávania je ministerstvo školstva.

Informačný systém ďalšieho vzdelávania tvorí:

- Register vzdelávacích inštitúcií, ktoré uskutočňujú akreditované vzdelávacie programy,
- Register akreditovaných vzdelávacích programov,
- Register účastníkov ďalšieho vzdelávania,
- Informácie k skúškam na overovanie odbornej spôsobilosti,
- Zoznam kvalifikácií.

Inštitúcie, ktoré uskutočňujú ďalšie vzdelávanie, sú zo zákona povinné poskytnúť Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky do 15. februára nasledujúceho roka štatistické údaje vo forme výkazu typu DALV.

Pripravované zmeny:

- Ako podklad na prípravu vzdelávacích programov vedúcich k získaniu kvalifikácie slúži zoznam kvalifikácií a kvalifikačné štandardy, nejedná sa ale zatiaľ o Národnú sústavu kvalifikácií a 1000 popísaných štandardov v rámci národného projektu Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií. Zatiaľ sa akredituje podľa štandardov vytvorených priamo MŠVVVŠ SR a expertmi pre asi 30 najžiadanejších kvalifikácií, ktoré sú zverejnené ministerstvom na stránke Informačného systému ďalšieho vzdelávania.
- V pripravenej novelizácii zákona sa napríklad upúšťa od rozlíšenia na čiastkovú a úplnú kvalifikáciu a zavádza sa nový pojem profesijná kvalifikácia. Novela síce bola v novembri 2019 schválená tripartitou a Hospodárskou a sociálnou radou, ale zrejme nebude predložená do parlamentu do konca volebného obdobia. Parlamentné voľby sa v SR budú konať 29.2.2020.

Zdroje:

<https://www.minedu.sk/celozivotne-vzdelavanie/>

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/lifelong-learning-strategy-72_sk

<http://isdv.iedu.sk/Default.aspx>

https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/skolstvo/dalsie-vzdelavanie.html?page_id=10264

https://www.cvtisr.sk/buxus/docs//VS/DALV/2019/DALV_2018_adresar_web.pdf

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/lifelong-learning-strategy-72_sk

https://www.uad.sk/33/vzdelavanie-a-rekvalifikacia-zamestnancov-uniqueidmRRWSbk196FPkyDafLfWAJdHiylGHPw7Ndba9DCaC-YfuwK_qAeVIw/

2. Uved'te celkový opis fungovania systému rekvalifikácií a jeho prepojenie so systémom ďalšieho vzdelávania s dôrazom na opis jeho nastavenia, aktérov, cieľových skupín, spôsobu financovania, systému kontroly, poradenstvo a legislatívneho vymedzenia.

Rekvalifikácie zabezpečujú:

- **Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny** (ďalej len "úrad") pre uchádzača o zamestnanie a pre záujemcu o zamestnanie a/alebo,
- **zamestnávateľ** pre svojho zamestnanca,
- **mimovládne alebo súkromné organizácie**

Vzdelávanie a prípravu pre trh práce si môžu zabezpečiť aj uchádzač o zamestnanie a záujemca o zamestnanie z vlastnej iniciatívy na vlastné náklady.

Uchádzač o zamestnanie je občan, ktorý môže pracovať, chce pracovať a hľadá zamestnanie a je vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie úradu a ktorý

- nie je zamestnanec,
- neprevádzkuje ani nevykonáva samostatnú zárobkovú činnosť,
- nevykonáva zárobkovú činnosť v členskom štáte Európskej únie alebo v cudzine,

- vykonáva zárobkovú činnosť, za ktorú mzda alebo odmena nepresahuje 65 % zo sumy životného minima.

Záujemca o zamestnanie je občan, ktorý si hľadá iné zamestnanie alebo ktorý má záujem o poskytovanie odborných poradenských služieb a služieb vzdelávania a prípravy pre trh práce a nie je uchádzačom o zamestnanie (ešte zamestnaný človek, ktorý uvažuje o zmene, žena na rodičovskej dovolenke ..).

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny môže zabezpečiť záujemcom vzdelávacie aktivity, ak o to písomne požiadajú, a na základe zhodnotenia ich schopností, pracovných skúseností, odborných zručností, dosiahnutého stupňa vzdelania a zdravotnej spôsobilosti na prácu najmä v prípade:

- **nedostatku** odborných vedomostí a odborných zručností,
- **potreby zmeny** vedomostí a odborných zručností vzhľadom na dopyt na trhu práce a
- **straty schopnosti** vykonávať pracovnú činnosť v doterajšom zamestnaní.

Úrad môže za stanovených podmienok poskytnúť uchádzačovi i záujemcovi o zamestnanie **príspevok na vzdelávanie a prípravu pre trh práce**, uhradiť výdavky na stravovanie, ubytovanie a výdavky na cestovné.

Úrad môže poskytnúť aj príspevok na služby pre rodinu s deťmi uchádzačovi o zamestnanie a záujemcovi o zamestnanie, ktorí sa zúčastňujú na vzdelávaní a príprave pre trh práce, ak o tento príspevok požiadajú písomne.

Rekvalifikácia ako príležitosť na spoluprácu uchádzačov o zamestnanie, úradov práce, sociálnych vecí a rodiny a vzdelávacích inštitúcií (projekt REPAS) spustilo Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny koncom roka 2014. V období 2015-17 sa do neho zapojilo takmer 45-tisíc uchádzačov o zamestnanie a vynaložilo sa naň viac ako 21 mil. eur. Hlavným cieľom je pomôcť uchádzačom o zamestnanie uplatniť sa na trhu práce vďaka nadobudnutiu vedomostí a zručností prostredníctvom rekvalifikácie.

Rekvalifikácia na účely RE-PASu je príprava uchádzačov o zamestnanie na uplatnenie sa na trhu práce s cieľom nadobudnúť vedomosti, schopnosti a zručnosti vo vzdelávacom (rekvalifikačnom) kurze.

RE-PAS umožňuje uchádzačom o zamestnanie evidovaným na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny:

- rozšíriť alebo úplne zmeniť svoje profesijné zameranie prostredníctvom absolvovania rekvalifikácie,
- zvoliť si rekvalifikáciu a poskytovateľa rekvalifikácie podľa vlastného výberu,

požiadať úrad práce, sociálnych vecí a rodiny o uhradenie príspevku na rekvalifikáciu, to znamená o kurzovné za rekvalifikáciu v plnej výške.

Zabezpečenie kvality rekvalifikačných kurzov v projekte REPAS: vzdelávacie programy museli a musia byť akreditované podľa zákona č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní. Čiže je zabezpečená jednotná časová dotácia, štandardizovaný obsah kurzu, lektori musia spĺňať kritériá stanovené zákonom a pod.

Uchádzač o zamestnanie môže získať príspevok na rekvalifikáciu, za podmienok:

- pred rekvalifikáciou:

- Vyberiem si rekvalifikačný kurz, o ktorý mám záujem → nárok na príspevok na rekvalifikáciu mám iba vtedy, ak mi za posledných 5 rokov nebol uhradený cez úrad práce, sociálnych vecí a rodiny príspevok na rekvalifikáciu alebo vzdelávanie s tým istým zameraním, o ktoré mám teraz záujem.
- Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny ma nepodporí, ak mám záujem absolvovať rekvalifikáciu zameranú na špeciálne manažérske kompetencie a projektové riadenie, rozvoj komunikačných a sociálnych zručností, vodičské oprávnenie typu B a rekvalifikáciu realizovanú dištančnou formou. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny ma taktiež nepodporí, ak som zároveň študentom vysokej školy externou formou.
- Môžem osloviť viac poskytovateľov rekvalifikácie, zistiť si informácie o rekvalifikáciách a zvoliť si poskytovateľa rekvalifikácie.
- Na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny, kde som evidovaný, si podám požiadavku na rekvalifikáciu na predpísanom formulári v dostatočnom časovom predstihu s ohľadom na predpokladaný začiatok rekvalifikácie.

K požiadavke sú priložené základné informácie o rekvalifikácii.

- Ak úrad práce, sociálnych vecí a rodiny moju požiadavku na rekvalifikáciu schváli, uzatvorí so mnou dohodu o poskytnutí príspevku na rekvalifikáciu a vystaví RE-PAS, ktorý je potvrdením, že po splnení všetkých podmienok mi úrad práce, sociálnych vecí a rodiny poskytne príspevok na rekvalifikáciu v hodnote kurzovného, uvedeného v potvrdení poskytovateľa rekvalifikácie. Ešte pred začiatkom rekvalifikácie musím poskytovateľovi rekvalifikácie odovzdať RE-PAS. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny mi v rámci tohto príspevku neuhradí výdavky na cestovné, stravné a ubytovanie, ani žiadne ďalšie výdavky vynaložené na rekvalifikáciu.
- Pred uzatvorením dohody je mojou povinnosťou vyplniť a podpísať Kartu účastníka projektu, v rámci ktorého je zabezpečené financovanie príspevku na rekvalifikáciu. Tento dokument poskytne uchádzačovi o zamestnanie úrad práce, sociálnych vecí a rodiny.
- Bez uzatvorenia dohody o poskytnutí príspevku na rekvalifikáciu mi príspevok na rekvalifikáciu nebude poskytnutý.

- počas rekvalifikácie

- V termíne, ktorý som si dohodol s poskytovateľom rekvalifikácie, nastúpim na rekvalifikáciu.
- V prípade, ak nebude možné nastúpiť na rekvalifikáciu v stanovenom termíne, môžem na rekvalifikáciu nastúpiť najneskôr do 60 kalendárnych dní od vystavenia potvrdenia poskytovateľa rekvalifikácie.
- Úspešne absolvujem rekvalifikáciu v celom rozsahu.
- Predčasne môžem ukončiť rekvalifikáciu len z vážnych dôvodov (zdravotných, rodinných alebo osobných dôvodov). Vážnosť dôvodov posudzuje úrad práce, sociálnych vecí a rodiny.

- po rekvalifikácii

- Ak chcem získať príspevok na rekvalifikáciu, mojou povinnosťou je do 15 kalendárnych dní po úspešnom ukončení rekvalifikácie doručiť do podateľne úradu práce, sociálnych vecí a rodiny alebo na oddelenie poradenstva a vzdelávania:
- doklad preukazujúci absolvovanie rekvalifikácie,

1. faktúru vystavenú poskytovateľom rekvalifikácie,
 2. žiadosť o úhradu príspevku na rekvalifikáciu,
- splnomocnenie.
 - Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny na základe môjho splnomocnenia uhradí príspevok na rekvalifikáciu za absolvovanú rekvalifikáciu priamo poskytovateľovi rekvalifikácie vtedy, ak:
 - nebudem počas rekvalifikácie vyradený z evidencie uchádzačov o zamestnanie pre nespoluprácu,
 - úspešne ukončím rekvalifikáciu.
 - predložím úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v stanovenom termíne požadované doklady.
 - Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny mi poskytne príspevok na rekvalifikáciu v alikvotnej výške za absolvovanú časť rekvalifikácie v prípade, ak predčasne ukončím rekvalifikáciu z vážnych dôvodov.
 - Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny mi neposkytne príspevok na rekvalifikáciu, ak:
 - budem vyradený pre nespoluprácu z evidencie uchádzačov o zamestnanie počas doby realizácie rekvalifikácie,
 - predčasne ukončím rekvalifikáciu bez vážnych dôvodov,
 - nepredložím v stanovenom termíne všetky požadované doklady.

V projekte REPAS+

Rekvalifikáciu je možné absolvovať len na území Slovenskej republiky okrem Bratislavského samosprávneho kraja.

Rekvalifikačný kurz musí spĺňať podmienku:

- byť akreditovaný podľa zákona č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní
- neakreditovaný kurz vykonávaný na základe oprávnenia, osvedčenia alebo registrácie
- Neakreditovaný kurz, vykonávaný na základe súhlasného stanoviska, ktoré vydala sektorová rada alebo stavovská organizácia alebo profesijná organizácia.

Úspešný absolvent rekvalifikačného kurzu získava:

- Príspevok na kurzovné, ktorý bude uhradený poskytovateľovi rekvalifikácie.
- Príspevok na cestovné a stravné pre uchádzača o zamestnanie vo výške 4,64 eur za každý absolvovaný deň rekvalifikačného kurzu.
- Potvrdenie poskytovateľa rekvalifikácie o absolvovaní rekvalifikačného kurzu (napr. osvedčenie alebo certifikát).

Projekt preplácania rekvalifikácií nezamestnaným je podľa UPSVAR úspešný, nakoľko úspešnosť umiestnenia rekvalifikovaného nezamestnaného na trhu práce do šiestich mesiacov dosiahla 52,23 % (2014-2016).

Od roku 2014 do 2016 v rámci projektu REPAS ukončilo kurzy vyše 22,7 tisíca nezamestnaných, z ktorých takmer tri štvrtiny tvorili znevýhodnení uchádzači o zamestnanie. Medzi účastníkmi prevládali najmä dlhodobo nezamestnaní, nezamestnaní nad 50 rokov, či absolventi škôl. Napriek 74 % účasti znevýhodnených, úspešnosť bola celoslovensky viac ako 50 percent. Najviac kurzov v rámci projektu REPAS úrady práce preplatili nezamestnaným, ktorí sa rekvalifikovali

na pracovníkov súkromných bezpečnostných služieb, ďalej išlo o kurzy zvárania a opatrovateľské služby.

Zdroje:

<https://www.minedu.sk/akreditacie-v-oblasti-celozivotneho-vzdelavania/>

<http://isdv.iedu.sk/SearchForm.aspx>

https://www.slovensko.sk/sk/zivotne-situacie/zivotna-situacia/_ake-mam-moznosti-rekvalifikacie

<https://www.minedu.sk/rekvalifikacie-lakaju-slovakov-coraz-viac/>

<https://www.employment.gov.sk/sk/informacie-media/aktuality/rekvalifikacie-pomahaju-nezamestnanym.html>

https://www.upsvr.gov.sk/br/sluzby-zamestnanosti/re-pas.html?page_id=585962

https://www.upsvr.gov.sk/br/sluzby-zamestnanosti/re-pas-1.html?page_id=732674

https://www.uad.sk/33/vzdelavanie-a-rekvalifikacia-zamestnancov-uniqueidmRRWSbk196FPkyDafLfWAJdHiylGHPw7Ndba9DCaC-YfuwK_qAeVIw/

<https://poistovne.sk/32912-sk/projekt-preplacania-rekvalifikacii-nezamestnanym-je-podla-upsvar-uspesny.php?pg=2>

Teraz sa zamerajte na podrobný opis podľa nižšie uvedenej štruktúry:

- **Ako je systém rekvalifikáciou vytváraný, kto je zodpovedný za jeho fungovanie a zabezpečenie realizácie konkrétnych kurzov (organizácia, technické zabezpečenie, apod.)?**

Rekvalifikácie pre uchádzačov o zamestnanie (UoZ) sú zabezpečované poskytovateľmi rekvalifikácii, ktoré si UoZ vyberá sám z verejne dostupných zdrojov. Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny poskytujú UoZ príspevky na financovanie rekvalifikačných kurzov po uzatvorení dohody.

Vzdelávanie a príprava pre trh práce zabezpečené z vlastnej iniciatívy uchádzača o zamestnanie - § 46 ods.7

- uchádzač o zamestnanie si z vlastnej iniciatívy vyhladá vzdelávanie, ktoré vyhovuje jeho potrebám, zámeru uplatniť sa na trhu práce, resp. ktoré požaduje potenciálny zamestnávateľ,
- na tento príspevok nie je právny nárok,
- v podstate sa pri výbere takéhoto kurzu zaväzuje, že ste pri výbere zohľadnil faktory hospodárnosti, efektívnosti, účelnosti a účinnosti. To znamená, že kurz nebude drahší ako podobné kurzy bývajú a že ho reálne využije,
- je potrebné spraviť si prieskum trhu a dokladovať ho ÚPSVaR (stačia ponuky od dvoch poskytovateľov rovnakého kurzu),
- existuje tabuľka, kde sú maximálne povolené hodnoty preplácania kurzov
- ÚPSVaR príspevok neposkytne, ak jedinec za posledných 12 mesiacov absolvoval takéto vzdelávanie z vlastnej iniciatívy cez ÚPSVaR alebo ak mu za posledné 3 roky bol poskytnutý príspevok na vzdelávanie (v zmysle § 46 ods. 7 zákona o službách zamestnanosti),
- vzdelávanie je možné absolvovať až po podpísaní dohody s ÚPSVaR,
- ÚPSVaR Vám po schválení prepláca 100 % výdavkov,
- maximálna výška príspevku je 600,00€,

- v podstate na tento typ príspevku musí byť vopred dohodnuté zamestnanie – vzdelávanie musí byť podmienené tým, že je nevyhnutné pre výkon novej pracovnej činnosti. ÚPSVaR príspevok preplatí až ponástupe do novej práce resp. otvorení živnosti.
- **Existuje vo vašej krajine systém kvalifikácie, a ak áno, existuje prepojenie medzi týmto systémom a rekvalifikáciou? Ak áno, opíšte akým spôsobom, v ktorých prípadoch.**

Zákon o celoživotnom vzdelávaní v § 21 definuje Národnú sústavu kvalifikácií ako "verejne prístupný register, ktorý obsahuje popis čiastočných a úplných kvalifikácií rozlišovaných a uznávaných v Slovenskej republike, požadovaných na výkon pracovných činností pre dané povolanie vo forme kvalifikačných štandardov a hodnotiacich štandardov". Národná sústava kvalifikácií je však nefunkčný inštitút.

Vytvorenie Národnej sústavy kvalifikácií, bolo cieľom Národného projektu Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií (2013 – 2015), tento projekt, koordinovaný Štátnym inštitútom odborného vzdelávania (ŠIOV), mal pripraviť pôdu pre uznanie kvalifikácií získaných neformálnou a informálnou cestou. Kvalifikačné štandardy (www.kvalifikacie.sk), ktoré vznikli v rámci uvedeného národného projektu však v dôsledku nízkej kvality neboli následne legislatívne uznané ako Národná sústava kvalifikácií. Vytvorené kvalifikačné štandardy slúžia len ako inšpirácia pri tvorbe vzdelávacích programov a zatiaľ nemajú regulatívny charakter.

V národnom projekte ESF - Tvorba národnej sústavy kvalifikácií (www.kvalifikacie.sk) síce 24 sektorových rád popísalo 1000 kvalifikačných štandardov, avšak tie neboli legislatívne prijaté a tak neexistuje prepojenie medzi Národnou sústavou kvalifikácií a akreditáciami programov, či už počiatočného, alebo ďalšieho vzdelávania. V súčasnosti sa teda akreditujú programy v ďalšom vzdelávaní podľa štandardov vytvorených na ministerstve a to iba v obmedzenom množstve, sfunkčnených je asi len 30 najžiadanejších kvalifikácií. Tieto štandardy sú uverejnené v Informačnom systéme DV a vzdelávacie inštitúcie podľa nich vypracúvajú programy na akreditáciu.

- **Využívate v rámci ďalšieho vzdelávania, najmä potom u rekvalifikáciou, Európsky kvalifikačný rámec (EQF)? Ak áno, opíšte akým spôsobom, v ktorých prípadoch.**

Vo väčšine prípadov sa pri rekvalifikáciách jedná o programy akreditované podľa zákona 568/2009 Z.z. o CŽV, ak ich absolventi úspešne zvládnu overovanie odbornej spôsobilosti, dostávajú osvedčenie o získaní kvalifikácie. Osvedčenia obsahujú informáciu o stupni SKKR resp. EKR.

Podľa uvedeného zákona existuje aj možnosť absolvovať skúšku (overovanie odbornej spôsobilosti) a získať kvalifikáciu aj bez predchádzajúceho absolvovania akreditovaného kurzu. Účastník však musí zdokladovať aspoň 5 rokov praxe v danom odbore a zaplatiť poplatok (približne 300 Eur). Získané osvedčenie s celoštátnou paltnosťou obsahuje aj informáciu o stupni SKKR resp. EKR.

Slovenský kvalifikačný rámec (SKKR) je komplexný rámec, ktorý obsahuje všetky kvalifikácie udeľované v systéme všeobecného vzdelávania, odborného vzdelávania,

vysokoškolského vzdelávania a ďalšieho vzdelávania na Slovensku, ktoré je možné získať cestou formálneho (školského) vzdelávania, neformálneho (ďalšieho) vzdelávania a informálneho učenia sa.

SKKR je nástrojom na:

- klasifikáciu kvalifikácií podľa súboru kritérií, ktoré sú popísané ako požadované vedomosti, zručnosti a kompetencie (tzv. vzdelávacie výstupy),
- zabezpečenie transparentnosti a zrozumiteľnosti kvalifikácií na Slovensku,
- jednoduchší prenos potrieb trhu práce do systému vzdelávania, garantovanie kvality kvalifikácií.

Najdôležitejšími úlohami SKKR je podpora celoživotného vzdelávania a umožnenie overovania a uznávania kvalifikácií (validácie).

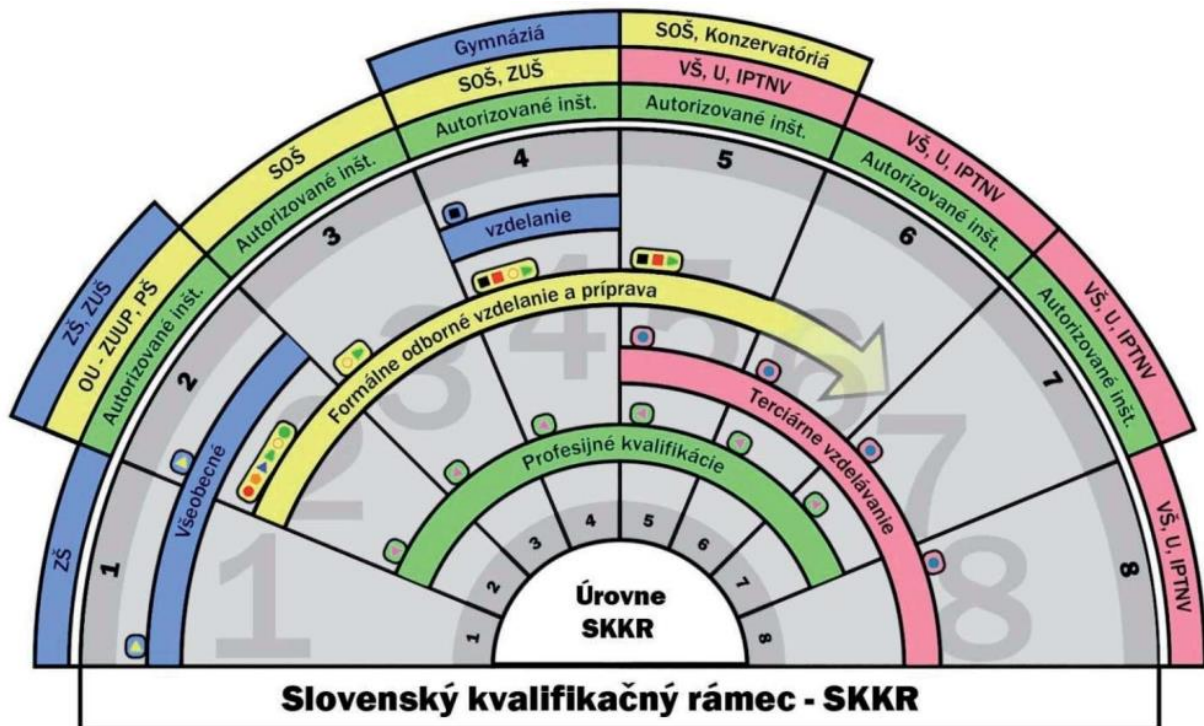
Slovenský kvalifikačný rámec má 8 úrovní, ktoré sú prepojené na úrovne Európskeho kvalifikačného rámca. Európsky kvalifikačný rámec (EKR) je spoločný referenčný rámec, ktorý pomáha pochopiť, porovnať a uznávať kvalifikácie získané v Európskej únii. Toto vzájomné prepojenie umožňuje porozumenie slovenským kvalifikáciám kdekoľvek v Európskej únii.

Úroveň SKKR	Vzdelávacia cesta	Doklad o kvalifikácii
1	formálne vzdelávanie	Vysvedčenie s doložkou
2	formálne vzdelávanie	Vysvedčenie s doložkou
	formálne vzdelávanie	Vysvedčenie o záverečnej skúške a výučný list
	neformálne vzdelávanie a informálne učenie sa	Osvedčenie o kvalifikácii
3	formálne vzdelávanie	Vysvedčenie s doložkou
	neformálne vzdelávanie a informálne učenie sa	Osvedčenie o kvalifikácii
4	formálne vzdelávanie	Vysvedčenie o maturitnej skúške a výučný list
	formálne vzdelávanie	Vysvedčenie o maturitnej skúške
	neformálne vzdelávanie a informálne učenie sa	Osvedčenie o kvalifikácii
5	formálne vzdelávanie	Vysvedčenie o maturitnej skúške + výučný list
	formálne vzdelávanie	Vysvedčenie o maturitnej skúške
	formálne vzdelávanie	Vysvedčenie o absolventskej skúške + absolventský diplom
	neformálne vzdelávanie a informálne učenie sa	Osvedčenie o kvalifikácii
6	formálne vzdelávanie	Vysokoškolský diplom (1. stupeň) + vysvedčenie o štátnej skúške + dodatok k diplomu
	neformálne vzdelávanie a informálne učenie sa	Osvedčenie o kvalifikácii
7	formálne vzdelávanie	Vysokoškolský diplom (2. stupeň) + vysvedčenie o štátnej skúške + dodatok k diplomu
	neformálne vzdelávanie a informálne učenie sa	Osvedčenie o kvalifikácii
8	formálne vzdelávanie	Vysokoškolský diplom (3. stupeň) + vysvedčenie o štátnej skúške + dodatok k diplomu

Tabuľka 1. Prehľad kvalifikácií v rámci Slovenského kvalifikačného rámca

Na zabezpečenie tejto zrozumiteľnosti sa úrovne SKRR a EKR od školského roka 2018/2019 uvádzajú na všetkých vysvedzeniach a osvedčeniach o získanej kvalifikácii a na dodatkoch k vysokoškolským diplomom.

Úroveň kvalifikačného rámca sa uvádza aj pri popisovaní získaného vzdelania / kvalifikácie vo formáte životopisu Europass.

- **Existuje vo vašej krajine systém akreditácie či certifikáciou kurzov ďalšieho vzdelávania? Existuje takýto systém aj pre rekvalifikácie? Ak áno, opíšte ich štruktúru a fungovanie.**

Systém akreditácií v oblasti ďalšieho vzdelávania nie je jednotný, viaceré rezorty majú vlastné akreditačné komisie a požiadavky na vzdelávacie programy nie sú zjednotené. Najčastejšie sa jedná o akreditáciu MŠVVŠ SR pre ďalšie vzdelávanie podľa zákona 568/2009 Z.z. o ČZV. Akreditáciu programov bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, obsluhy motorových vozíkov, kurzov elektrotechniky a pod. Poskytuje Národný inšpektorát práce, akreditácia programov pre hasičov je zabezpečená na Ministerstve vnútra SR – Prezídium hasičského a záchranného zboru, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR akredituje napríklad veľmi frekventované kurzy opatrovateľstva, Ministerstvo vnútra akredituje kurzy SBS, akreditačná komisia pre kontinuálne vzdelávanie na MŠVVŠ SR akredituje vzdelávacie programy pre pedagogických zamestnancov. Každá z uvedených akreditácií má rozdielne požiadavky na program, lektorov, priestorové či materiálno-technické zabezpečenie.

Akreditácia je štátne overenie spôsobilosti vzdelávacej inštitúcie uskutočňovať akreditovaný vzdelávací program na základe splnenia podmienok ustanovených zákonom č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov. O udelení akreditácie rozhoduje Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky na základe stanoviska akreditačnej komisie pre ďalšie vzdelávanie. <https://www.minedu.sk/akreditacie-v-oblasti-celozivotneho-vzdelavania/>

- **Popíšte jednotlivé aktériami a ich úloha v systéme rekvalifikáciou (napr. Zamestnávateľa, samotní účastníci, pedagógov, zástupcovia štátu - či a ako sa podieľa na vymedzenie obsahu a rozsahu rekvalifikáciou, sú zapojení do realizácie rekvalifikáciou, je ich názor neopomenuteľný pod.).**

Zamestnávateľa môžu vstupovať do „systému rekvalifikácií“ na vstupe: definovať v rámci sektorových rád požiadavky na jednotlivé pracovné pozície/kvalifikačný štandard a na výstupe: mať zástupcu v skúšobnej komisii pri overovaní odbornej spôsobilosti. Zamestnávateľa môžu sami, alebo v spolupráci so vzdelávacou inštitúciou pripraviť, dať si akreditovať a realizovať vzdelávací program. Takisto môžu vytvárať konzorciá, vlastné školy (napr. Duálna akadémia Siemens + Volkswagen). Rekvalifikačné programy si môžu akreditovať a následne v nich vzdelávať záujem o zamestnanie aj nezamestnaných (UoZ). Zamestnávateľa majú svoje zastúpenie aj v príslušnej Akreditačnej komisii MŠVVŠ SR pre ďalšie vzdelávanie.

- **Kto je poskytovateľom / realizátorom rekvalifikáciou? Ako sú dodávateľa vybraní (podľa akých kritérií, ako formou - napr. Verejná súťaž, alebo existuje zoznam poskytovateľov, ktorým je poskytovanie jednotlivých rekvalifikáciou pridelené pod.)? Sú stanovené požiadavky, ktoré musí záujemca splniť, aby mohol byť poskytovateľom rekvalifikácie?**

Poskytovateľom rekvalifikácie pre UoZ je vzdelávacia inštitúcia, ktorá zrealizuje:

- akreditovaný kurz,
- neakreditovaný kurz, ktorý je vykonávaný na základe oprávnenia, osvedčenia alebo registrácie v zmysle platnej legislatívy,
- neakreditovaný kurz, ktorý je vykonávaný na základe súhlasného stanoviska, ktoré vydala sektorová rada alebo stavovská organizácia alebo profesijná organizácia,
- neakreditovaný kurz vykonávaný na základe oprávnenia na vykonávanie vzdelávania dospelých, vykonávania mimoškolskej vzdelávacej činnosti alebo obdobných služieb, ktoré vzdelávanie UoZ zahŕňajú, v zmysle osobitných predpisov.

- **Aká je úloha verejných služieb zamestnanosti v systéme rekvalifikáciou a ich realizáciu?**

Verejné služby zamestnanosti poskytujú prístup na trh práce na lokálnej, národnej a európskej úrovni pre všetkých zamestnávateľov, občanov hľadajúcich prácu a personálne agentúry. Poskytujú komplexné a detailné informácie ohľadom voľných pracovných pozícií a nezamestnaných ako aj o ostatných, s tým súvisiacich záležitostí.

Taktiež poskytujú rozsiahle množstvo aktívnych služieb pri hľadaní práce a zamestnávani. UoZ sa môže na základe informácií o VPM rozhodnúť o zmene svojho pracovného zamerania a pokúsiť sa o uplatnenie na trhu práce v inej profesii absolvovaním rekvalifikácie.

- **Existuje systém hodnotenia kvality rekvalifikáciou? Pokluda áno, kto za neho zodpovedá, ako je aplikovaný a ako reaguje na zistené podnety?**

V Slovenskej republike existuje široká sieť vzdelávacích inštitúcií (verejné, súkromné, neziskové) poskytujúcich vzdelávacie aktivity pre dospelých a rekvalifikácie.

Nakoľko je poskytovanie vzdelávania dospelých (resp. mimoškolského vzdelávania) voľnou živnosťou, vzdelávacie podujatia môže v súčasnosti organizovať a poskytovať hocikto bez ohľadu na to, či má vyhovujúce priestorové, materiálno – technické alebo personálne zabezpečenie. **Nie sú stanovené ani minimálne štandardy kvality vzdelávacej inštitúcie, ale ani minimálne štandardy pre lektorov vzdelávania dospelých. Lektor je voľná živnosť** a keďže neexistujú legislatívne obmedzenia pre pôsobenie v oblasti vzdelávania, lektorom môže byť hocikto bez ohľadu na úroveň vzdelania, vedomostí, kompetencií či zručností.

Absenciu štandardov kvality vo vzdelávaní dospelých na Slovensku konštatuje aj štúdia mapujúca zabezpečenie kvality v sektore vzdelávania dospelých v Európe. Identifikovala tri skupiny krajín:

(1) krajiny, ktoré vypracovali systémy kvality zavedené na makroúrovni pre vzdelávanie dospelých v oblasti formálneho aj neformálneho vzdelávania (ako AT, BE, CH, DK, EE, FI, HU, IE, LU, LV, NO, SE). Väčšina z týchto krajín sú aj lepšie fungujúce krajiny, pokiaľ ide o účasť na vzdelávaní dospelých t.j. majú vyššie úrovne dosiahnutého vzdelania (s výnimkou BE, HU a IE).

(2) krajiny, ktoré majú fragmentované systémy kvality na makroúrovni pre neformálne vzdelávanie dospelých, pričom majú zavedené systémy kvality pre formálne vzdelávanie dospelých (napr. ako DE, EL, ES, CZ, IS, MT, NL, PL, PT, SI, UK);

(3) krajiny, v ktorých nie sú zavedené žiadne alebo čiastočné systémy zabezpečenia kvality na makroúrovni a zároveň majú zavedené systémy kvality pre formálne vzdelávanie dospelých (napr. BG, CY, FR, HR, IT, LT, RO, SK, TK). Vo všeobecnosti týmto krajinám vo všeobecnosti chýbajú systémy kvality pre neformálnu časť vzdelávania dospelých a zároveň vykazujú relatívne nízku výkonnosť v rámci referenčných kritérií ET2020.

Na Slovensku je napríklad kvalita ďalšieho odborného vzdelávania a prípravy čiastočne garantovaná štátom, a to prostredníctvom hodnotení, ktoré vykonáva Akreditačná komisia Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky pre ďalšie vzdelávanie (tzv. malá akreditačná komisia). Povinnosť akreditácie je spojená zväčša s nasledovnými vzdelávacími aktivitami:

- vzdelávacie aktivity, ktorých cieľovou skupinou sú pracovníci verejnej správy;
- vzdelávacie aktivity financované zo štátneho rozpočtu (tu však existujú výnimky)

Akreditácia vzdelávacích aktivít sa spravidla vyžaduje aj od tých poskytovateľov, ktorí chcú čerpať podporu z európskych fondov. Je potrebné spomenúť, že o akreditáciu vzdelávacích aktivít môže z vlastnej vôle požiadať aj inštitúcia, ktorá nepodlieha povinnosti akreditácie. **Vzdelávacie programy akreditované podľa zákona č. 568/2009 Z.z. o celoživotnom vzdelávaní, pri ktorých sú postupne nastavované kvalitatívne kritériá týkajúce sa lektorských zručností a kvalifikácie lektorov, obsahu vzdelávania, priestorového či materiálne-technického zabezpečenia.** Situácia súvisiaca s akreditáciami podľa zákona 568/2009 Z.z. o celoživotnom vzdelávaní si v roku 2012 vyžiadala vytvorenie kvalifikačného štandardu pre lektorov ďalšieho vzdelávania, na základe ktorého inštitúcie ďalšieho vzdelávania majú možnosť vypracovať vzdelávací program a žiadať o akreditáciu vzdelávacieho programu Lektor. Pri stanovovaní kvalitatívnych štandardov pre lektorov napomohli predovšetkým Asociácia inštitúcií vzdelávania dospelých v SR a Katedra andragogiky Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

Kvalifikácia lektora pozostáva z teoretických poznatkov, zručností a získaných lektorských kompetencií. Teoretické poznatky obsahujú napríklad témy ako základy vzdelávania dospelých (terminológia, teoretické východiská, legislatíva), osobnosť a profesijné kompetencie lektora, špecifiká učenia sa dospelých, bariéry vo vzdelávaní dospelých, analýza vzdelávacích potrieb a stanovenie cieľov, stanovenie obsahu, metódy a formy vzdelávania, diagnostikovanie a hodnotenie vo vzdelávaní dospelých, komunikácia, moderné technológie vo vzdelávaní dospelých. Praktické zručnosti sa týkajú osvojenia si praktických lektorských zručností z oblasti projektovania vzdelávania; používania jednotlivých metód vzdelávania dospelých; diagnostikovania vo vzdelávaní, využívania metód hodnotenia; prezentačných a komunikačných zručností a samostatného lektorského vystúpenia účastníkov. Pri tvorbe uvedeného kvalifikačného štandardu čiastočnej kvalifikácie Lektor boli použité rakúske podklady (model Weiterbildungsakademie Österreich, WBA), inšpiráciou bol aj Certifikačný kurz lektorov, ktorý šesť rokov poskytovala Asociácia inštitúcií vzdelávania dospelých v SR (AIVD v SR) a má desiatky absolventov a kurz Akadémie vzdelávania, vytvorený prof. PhDr. Vierou Prusákovou, CSc., ktorý úspešne absolvovalo viac ako tisíc slovenských lektorov.

Akreditáciu vzdelávacieho programu podľa zákona č. 568/2009 Z.z. o celoživotnom vzdelávaní na základe kvalifikačného štandardu kvalifikácie Lektor k 1.12.2019 získalo 40 vzdelávacích inštitúcií.

Okrem uvedených akreditovaných programov MŠVVŠ SR, je v tejto súvislosti potrebné uviesť, že niektoré rezorty majú svoje vlastné požiadavky pre kvalifikáciu vzdelávateľov. Závisia od obsahu vzdelávania, zamerania, úrovne obsahu programu, cieľovej skupiny, profilu absolventa a podobne. Napríklad Národný Inšpektorát práce či Ministerstvo vnútra SR – Prezídium hasičského a záchranného zboru vyžaduje, aby lektori pôsobiaci v ich oblasti boli absolventmi akreditovaného programu MŠVVŠ SR. V iných prípadoch však platí, že každý, kto má odborný kvalifikačný predpoklad môže byť lektorom vzdelávania dospelých resp. ďalšieho vzdelávania.

Vzdelávanie dospelých na Slovensku funguje prevažne na trhovom princípe a nie je finančne podporované štátom. Európska rada síce prijala odporúčania, v ktorých konkrétne uvádza, aby Slovenská republika vyvinula rámec podnetov pre jednotlivcov a zamestnávateľov s cieľom podporiť účasť ľudí s nižším vzdelaním v procese celoživotného vzdelávania. Avšak financovanie resp. podpora ďalšieho vzdelávania zatiaľ nie je riešená. Tento fakt ovplyvňuje nielen prístup pre ohrozené cieľové skupiny, ale aj obsahové zameranie ponuky a kvalitu vzdelávania dospelých. Vo vzdelávaní dospelých prevažujú témy, ktoré účastníci využijú pre svoj profesijný rast. V prevažnej miere sa zaujímajú o vzdelávacie aktivity, ktoré možno charakterizovať ako ďalšie odborné vzdelávanie, rekvalifikácia či kontinuálne vzdelávanie. Záujmové, občianske vzdelávanie, vzdelávanie seniorov či iné vzdelávanie, ktorým účastník ďalšieho vzdelávania uspokojuje svoje záujmy, zapája sa do života občianskej spoločnosti a všeobecne rozvíja svoju osobnosť zostáva na pokraji záujmu. Aj pri preferovanom ďalšom odbornom vzdelávaní je však pôsobnosť obmedzená - na Slovensku chýbajú kvalifikačné štandardy, hodnotiace štandardy, štandardy kvality vzdelávacích inštitúcií. **Pre vzdelávacie inštitúcie nie je stanovená povinnosť mať zavedený systém riadenie kvality.** Viaceré vzdelávacie inštitúcie majú zavedené ISO, CAF, EduQua a pod. ale len za základe vlastnej iniciatívy a dôvodomokrem zlepšovania kvality je aj marketingové odlišenie sa od konkurencie resp. splnenie podmienok verejných obstarávaní a tendrov.

Zabezpečovanie kvality vzdelávania dospelých je problematika, ktorá si zasluhuje pozornosť na úrovni vlády Slovenskej republiky, predovšetkým v programových vyhláseniach vlády. Závazok v tejto oblasti obsahuje aj Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky (2016-2020), v ktorom sa konštatuje, že

“Vláda v oblasti ďalšieho vzdelávania:

- **pripraví nový zákon o ďalšom vzdelávaní a uznávaní výsledkov ďalšieho vzdelávania, ktorý bude obsahovať systémové zmeny v oblasti ďalšieho vzdelávania zamerané na zvýšenie jeho kvality, ako i zvýšenie účasti dospelých na ďalšom vzdelávaní a možnosti získania kvalifikácie v ďalšom vzdelávaní;**

- vytvorí podmienky pre funkčný systém uznávania kvalifikácií;

- podporí prostredie pre uznávanie výstupov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa prostredníctvom Národnej sústavy kvalifikácií vrátane úprav príslušnej legislatívy;

- zabezpečí pravidelné sledovanie zmien a vývoja potrebných zručností pre 21. storočie za účelom lepšieho zacielenia vzdelávacích programov ďalšieho vzdelávania.”

Je pozitívne, že takto formulovaný cieľ vlády SR je v súlade s cieľmi definovanými v stratégii Európa 2020 a ET 2020 a v súlade s odporúčaním EQAVET. **Priamym nositeľom úlohy zabezpečovania kvality vo vzdelávaní je MSVVaS SR.** Ministerstvo už v roku 2013 venovalo pozornosť zabezpečovaniu kvality v rámci prípravy Správy o stave školstva na Slovensku a o systémových krokoch na podporu jeho ďalšieho rozvoja, avšak úplne vynechalo oblasť vzdelávania dospelých resp.

ďalšieho vzdelávania a v dokumente sa venovalo výhradne regionálnemu a vysokému školstvu.

V dokumente Stratégia celoživotného učenia 2011 sa v súvislosti so zabezpečením kvality konštatuje, že pripravovaná novela zákona č. 568/2009 Z.z. o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa bude zaoberať týmto problémom a ustanoví kvalitatívne štandardy pre lektorov ďalšieho vzdelávania.

Plnenie uvedenej Stratégie CŽV a súvisiacich bodov Programového vyhlásenia vlády SR v oblasti ďalšieho vzdelávania zostáva otáznou. V rokoch 2011 - 2019 bolo síce vytvorených niekoľko pracovných skupín na prípravu nového zákona o celoživotnom vzdelávaní avšak MŠVVŠ SR každoročne posúvalo deklarovaný termín predloženia nového zákona. Najnovšie však MŠVVŠ SR upustilo od prípravy nového zákona o celoživotnom vzdelávaní a chce počkať na výsledky trojročného Národného projektu Systém overovania kvalifikácií. Tento národný projekt však čaká viac ako 3 roky na schválenie a je neustále upravovaný zamestnancami Štátneho inštitútu odborného vzdelávania. MŠVVŠ SR deklaruje, že projekt "vytvorí základ pre komplexné nastavenie systému overovania kvalifikácií a výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa v Slovenskej republike. Projekt má byť zameraný na postupnú úpravu existujúcich mechanizmov, vytvorenie nových prvkov a ich odskúšanie a zavedenie do systému celoživotného vzdelávania tak, aby sa vytvorili možnosti na získavanie kvalifikácií a výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa aj mimo systému formálneho (školského) vzdelávania pre všetkých občanov SR."

- **Ako systém rekvalifikáciou dokáže rýchlo reagovať na meniace sa požiadavky trhu práce najmä v súvislosti s Priemyslom 4.0? Zodpovedajú rekvalifikácie svojou štruktúrou, zameraním, organizácií aktuálnym potrebám zamestnávateľov? Ako je zaistená ich flexibilita a využiteľnosť na trhu práce?**

Na schválenie žiadosti o akreditáciu má Akreditačná komisia zo zákona 120 dní. V praxi sú však žiadosti vybavované priebežne (cca. 60 dní).

V akreditovanom programe je možné meniť 20% obsahu bez nutnosti žiadať o novú akreditáciu, čiže je možné priebežne program inovovať.

Zamestnávatelia v spolupráci so vzdelávacími inštitúciami pripravujú vzdelávacie programy na akreditáciu, ak chcú využiť štátne resp. financovanie ESF.

Flexibilita je zabezpečená možnosťou obmieňať program (20%) či inovovať program bez veľkej časovej straty.

Akčný plán inteligentného priemyslu SR pripravuje realizáciu opatrení na zmenu štruktúry zamestnancov na trhu práce, rekvalifikáciu, pripravenosť absolventov, dopady na trh práce.

Vzdelaná pracovná sila zvyšuje produktivitu práce a vie sa pružnejšie prispôbovať zvyšujúcim sa pracovným nárokom a zmenám v požadovaných zručnostiach. V súčasnosti však prepojenie prípravy a rozvoja ľudských zdrojov s potrebami a požiadavkami trhu práce je nedostatočné, prevláda orientácia vzdelávania novej

pracovnej sily do oblastí nekorešpondujúcich s potrebami spoločnosti a hospodárskej praxe najmä v oblasti inteligentného priemyslu a znalostnej spoločnosti. Štvrtá priemyselná revolúcia známa aj ako digitálna transformácia znamená komplexnú zmenu vnímania aj v oblasti trhu práce a vzdelávania.

Je potrebné, aby vzdelávací systém na všetkých úrovniach vzdelávania vrátane rekvalifikácií a celoživotného vzdelávania pripravil svojich absolventov tak, aby v rozsahu svojej odbornej kvalifikácie boli schopní úspešne zvládať všetky aspekty pracovných procesov vrátane aplikovania požiadaviek na dôstojné pracovné podmienky v inteligentnom priemysle.

Avizovaný moderný systém prípravy pracovníkov na povolania súčasnosti a blízkej budúcnosti (známy ako Práca 4.0) znamená celoživotné vzdelávanie od útlej mladosti do staroby.

Súhrn cieľov v danej oblasti, cieľový stav, smerovanie aktivít a ich opodstatnenie, nadväznosť na ciele EÚ. Popis prínosov z konkrétnych navrhovaných opatrení

Trh práce sa mení a čoraz vo väčšej miere vyžaduje zručnosti vyššieho stupňa, zvýšenie digitálnej „gramotnosti“. Zároveň je potrebné zabezpečiť pracovníkov, ktorých bude trh práce potrebovať, poskytnúť príležitosti pre ich odborný rozvoj a získavanie nových zručností. Nezanedbateľné sú aj požiadavky na zamestnanosť a spôsoby riešenia transformácie klasických/štandardných povolání na nové požiadavky trhu práce. Uvedené musí byť primárne zohľadnené v príslušných odvetvových rozvojových politikách vrátane podporných aktivít zameraných na rozvoj ľudských zdrojov. Proces rozvoja ľudských zdrojov v rámci inteligentného priemyslu musí zároveň zohľadňovať potreby všetkých účastníkov trhu práce, vrátane znevýhodnených osôb na trhu práce s cieľom podpory ich prístupu k vzdelávaniu najmä na účely získania zamestnania alebo udržania si zamestnania. Rovnako musia byť nastavené opatrenia smerom k zvyšovaniu podielu zamestnaných absolventov, zvyšovaniu podielu zamestnaných absolventov v odbore vzdelávania a znižovaniu nákladov na rekvalifikáciu absolventov zapojením praxe do vzdelávania. Zvlášť dôležité bude zabezpečiť rekvalifikáciu absolventov, ktorí nevedia nájsť uplatnenie v nimi vyštudovanom odbore vzdelávania a ponúknuť im veľmi rýchlo po opustení školy možnosť získať znalosti a zručnosti v odboroch praxou požadovanými.

Vzhľadom na to, že trh práce sa mení a čoraz vo väčšej miere vyžaduje zručnosti vyššieho stupňa a zvýšenie digitálnej „gramotnosti“, je dôležité v rámci vzdelávania na stredných a vysokých školách ako aj v rámci celoživotného vzdelávania vytvoriť pre tieto zručnosti dostatočný priestor a dostatočne kvalitnú ponuku pre občanov všetkých vekových kategórií.

Identifikácia hlavných bariér v oblasti:

- Neefektívny systém celoživotného vzdelávania, do ktorého sa na Slovensku zapája menej ako 3 % dospelých, kým priemer EÚ je 10,8 %.
- Nesúlad medzi nadobudnutými vedomosťami počas formálneho štúdia a potrebami trhu práce.
- Nedostatočná znalosť potrieb pracovného trhu zo strany vzdelávacieho systému a nepripravenosť vysokých škôl (VŠ) a stredných škôl (SŠ), ale ani základných škôl (ZŠ) na zmeny požiadaviek trhu práce. □ Nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily v kľúčových odvetviach národného hospodárstva.
- Nepružný trh práce.

SWOT analýza

Silné stránky

SR má k dispozícii relatívne veľké finančné zdroje v rámci Operačného programu Ľudské zdroje, ktoré by po jeho revízii mohli byť použité na financovanie rozsiahlych rekvalifikačných projektov a aktivít v rámci celoživotného vzdelávania.

Dôsledná podpora aktivít zameraných na riešenie nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily a zvyšovanie digitálnych zručností ako je Digitálna koalícia SR, univerzitné technologické inkubátory, využitie operačného programu Ľudské zdroje pre kvalitné praxou požadované rekvalifikačné projekty.

Slabé stránky

Zameranie politiky trhu práce je nastavené na riešenie problému znevýhodnených nezamestnaných s dôrazom na dlhodobo nezamestnaných (vrátane používania prostriedkov z príslušných operačných programov) bez záujmu o potenciálne nezamestnaných t. j. osôb, ktoré momentálne majú prácu, ale ak neprejdú zásadným rekvalifikačným procesom tak túto prácu vplyvom technologických zmien stratia.

Nie sú vytvorené podporené schémy pre rekvalifikáciu zamestnancov vo firmách ako napr. daňový super odpočet, vzdelávacie vouchre a podobne.

Slovensko je krajinou s najzložitejším a časovo najnáročnejším systémom pre získanie pracovného povolenia a prechodného či trvalého pobytu čo prakticky znemožňuje získavanie expertov z tretích krajín pre doplnenie chýbajúcich kapacít v odboroch s dlhodobým nedostatkom kvalifikovanej pracovnej sily. □ Slovensko je krajinou s najvyšším úbytkom mozgov do zahraničia v EÚ kde viac ako 10 % absolventov SŠ odchádza študovať do zahraničia a z nich sa vracia menej ako polovica.

Nie je spracovaný priebežný analytický systém pre sledovanie súčasných a najmä budúcich potrieb trhu práce s výnimkou Národného projektu Prognózy vývoja na trhu práce SR, ktorý je však časovo obmedzený a teda požiadavky trhu práce z podnikateľskej sféry a priemyslu sú pre vzdelávací systém nie dostatočne známe.

Slovensko už dnes pociťuje významný nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily najmä v remeselných, technických a IKT povolaniach.

Slovensko nemá komunikačnú a motivačnú stratégiu orientovanú na zamestnávateľov, ktorá by vysvetľovala príležitosti a ohrozenia vyplývajúce z potreby rekvalifikácie zamestnancov podľa potrieb digitálnej transformácie, chýba motivácia MSP pre nasadenie zdrojov do rekvalifikácie.

Nezabezpečenie dostatku kvalifikovaných pracovníkov z existujúcich domácich zdrojov - vzdelávací systém a rekvalifikácia

Úlohou je prostredníctvom systémových opatrení a konkrétnych návrhov projektov v oblasti ľudských zdrojov a vzdelávania pre potreby praxe umožniť priemyslu SR transformáciu do úrovne inteligentného priemyslu a vytvoriť podmienky pre firmy na Slovensku tak, aby zvládli digitálnu transformáciu. Základným predpokladom pre udržateľný rozvoj priemyslu na Slovensku je dostatok kvalifikovanej pracovnej sily schopnej pracovať v podmienkach inteligentného priemyslu ako na úrovni priemyselných podnikov tak aj na úrovni MSP, ich dodávateľov alebo odberateľov.

Opatrenie č. 9 sa týka oblasti celoživotného vzdelávania:

Strategický cieľ

- Vytvorenie funkčného systému celoživotného vzdelávania s viacdrojovým financovaním zameraného na podporu vzdelávacích potrieb ľudí a potrieb trhu práce.

Popis opatrenia

- Zabezpečiť v spolupráci so zamestnávateľmi rozšírenie a dynamizáciu systému ďalšieho vzdelávania, ktoré musí pružne reagovať na potreby nových kvalifikácií.
- Zabezpečiť efektívnu koordináciu subjektov pôsobiacich v systéme celoživotného vzdelávania prostredníctvom motivačných prvkov. - Nastaviť viaczdrojové financovanie (kombinácia súkromných a verejných zdrojov) systému celoživotného vzdelávania a zároveň umožniť rozhodovanie o použití finančných prostriedkov v kompetencii tých, ktorí sa priamo dotýka – zamestnanec, nezamestnaný, ktorý sa chce zamestnať na základe získania nových zručností, zamestnávateľ. Využiť moderné nástroje ako sú osobné účty alebo vzdelávacie vouchre.
- Zohľadnenie nových požiadaviek trhu práce spojených s rozvojom digitálnych technológií v Národnej sústave povolání a jej rozpracovanie na budúce povolania.
- Spustiť ciele rekvalifikačné kurzy na rozvoj digitálnej gramotnosti vo väzbe na potreby inteligentného priemyslu pre osoby, ktoré sú zamestnané, ohrozené stratou zamestnanosti a nezamestnané.
- Inicovať tripartitný dialóg o vhodnej podpore celoživotného vzdelávania.
- Využitie sektorových rád pri identifikácii vhodných programov a kurzov pre ďalšie vzdelávanie.
- Využívať potenciál služieb vzdelávania v oblasti nových technológií a moderných materiálov, ktorý existuje v zamestnávateľských organizáciách – profesijných cechoch a združeníach malých podnikateľov. Tieto organizácie majú byť podporované v ich aktivitách ku šíreniu inovačných trendov priamo do výrobnjej praxe a praxe služieb.

Opatrenie č. 10: Programy a projekty na prispôsobovanie zručností pracovnej sily vrátane uchádzačov o zamestnanie (UoZ) kľúčovým požiadavkám inteligentného priemyslu na rozvoj soft zručností, sektorových (hard) zručností a programy zamerané na rozvoj digitálnych zručností za účasti zamestnávateľov

Strategické ciele

- Zlepšenie prístupu na trh práce uplatnením účinných nástrojov na podporu zamestnanosti. Vzdelávanie, tréning a transfer poznatkov – rozvoj praktických a nových vysokošpecializovaných zručností absolventov a pracovníkov hlavne z priemyselnej praxe.

Popis opatrenia

- Pripraviť a zaviesť a v spolupráci s vysokými školami a s Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny realizovať systémové opatrenie prostredníctvom nových národných projektov „Vzdelávanie uchádzačov o zamestnanie“ a „Vzdelávanie mladých uchádzačov o zamestnanie“ zabezpečujúcich rozvoj ľudských zdrojov, ich kompetencií pre potreby trhu práce pri lepšom zohľadnení individuálnych potrieb jednotlivcov reagujúcich na ponuky trhu vzdelávania v prepojení na dopyt trhu práce. Ide predovšetkým o podporu motivácie vzdelávať sa a rozvíjať svoje znalosti a zručnosti a v prípade potreby o ochotu zmeniť pôvodnú kvalifikáciu nadobudnutú počas prípravy na povolanie v školskom systéme, t. j. o ochotu „rekvalifikovať sa“, ak si to situácia na trhu práce vyžaduje.

Opatrenie č. 11: Predvídanie potreby zručností v súlade s vývojom na trhu práce, zabezpečovanie prognóz vývoja na trhu práce a lepšia identifikácia dopytu po kvalifikovanej pracovnej sile

Strategické ciele

- Zlepšenie hlavného východiskového rámca na účely zabezpečenia dostatku kvalifikovanej pracovnej sily, adaptability pracovníkov vrátane uchádzačov o

zamestnanie na zmenené podmienky trhu práce najmä v oblastiach ponúkajúcich nové zdroje rastu, nové alebo inovované zamestnania, požadované kvalifikácie pre žiadané alebo avizované prispôsobenie a pod.

- Zaviesť komplexnejší a presnejší systém plánovania potrieb trhu práce s výhľadom na 10 rokov a zároveň zabezpečiť medializáciu týchto informácií, aby záujemcovia o štúdiá a verejnosť mali dostatočné informácie o potrebných povolaniach a mohli si cielene vybrať vzdelávanie pre 27 budúce potreby trhu práce

Popis opatrenia

Vychádzajúc z kompetencie MPSVR SR, nadobudnutej s účinnosťou od 01. 05. 2017, pripraviť a zabezpečiť prostredníctvom projektového riešenia „Prognózy vývoja na trhu práce“. Tieto môžu prispieť k lepšiemu zohľadneniu budúceho vývoja na trhu práce pri plnení pôsobnosti MPSVR SR súvisiacej s tvorbou politiky trhu práce a prispôbením legislatívneho rámca aktívnych opatrení na trhu práce stanovených zákonom o službách zamestnanosti. Zároveň sa zabezpečia aj predpoklady pre poskytovanie podpory a pomoci účastníkom trhu práce tak, aby služby zamestnanosti lepšie zodpovedali potrebám zamestnávateľov a UoZ v súlade so súčasným a očakávaným budúcim vývojom na trhu práce. Zverejnenie prognóz vývoja na trhu práce na webovom sídle MPSVR SR sleduje tiež zlepšenie informovanosti o očakávanom vývoji na trhu práce nielen vzhľadom na dopyt na trhu práce, ale aj vzhľadom na zabezpečenie zodpovedajúcej ponuky kvalifikovanej pracovnej sily pripravovanej prostredníctvom jednotlivých systémov školského vzdelávania a ďalšieho vzdelávania dospelých

Zdroje:

<http://industry4.sk/>

<http://priemyselstyrinula.sk/>

<https://www.mhsr.sk/uploads/files/8U6RKSS5.pdf>

- **Sú rekvalifikácie modularizované, teda umožňujú účastníkov absolvovať iba tú časť rekvalifikácie, kde potrebuje len doplniť vedomosti a zručnosti? Vedomosti a zručnosti, ktoré ovláda, sú mu uznávané? Ak áno, kto a akým spôsobom vykonáva vstupné skríning vedomostí a zručností uchádzačov o rekvalifikáciu a aký potom nasleduje postup (zaradenie do rekvalifikácie, výber zodpovedajúceho kurzu a pod.)?**

UoZ si môže požiadať aj o kurz, ktorý je zostavený z viacerých modulov. Moduly si vyberá sám na základe svojich preferencií, keďže UoZ môže úplne zmeniť svoje profesijné zameranie.

Podľa zákona 568/2009 Z.z. o CŽV poznáme 2 typy vzdelávacích programov /rekvalifikácií:

1. Vzdelávací program nečlenený na moduly – nedomulový

- Vzdelávací program, ktorý nie je zostavený do modulovej štruktúry, musí účastník absolvovať v celom obsahu a rozsahu, ako je akreditovaný.
- Osvedčenie o absolvovaní vzdelávacieho programu sa môže vydať až po absolvovaní celého vzdelávacieho programu.

2. Vzdelávací program členený na moduly – domulový

- Vzdelávací program môže byť zostavený z viacerých modulov, pričom moduly musia mať logickú súvislosť.

- Modulom sa rozumie samostatná, ucelená, záväzná, časová a obsahová vzdelávacia jednotka vzdelávacieho programu.
- Stanovené cieľové skupiny vo všetkých moduloch musia byť identické s tým, že jednotlivé moduly sú akosi „skladačkou“ vzdelávacích jednotiek, pričom stanovené cieľové skupiny môžu podľa potreby absolvovať iba vybrané moduly, ale takisto ich môžu zabsolvovať všetky.
- Jeden modul zodpovedá minimálne 10 vyučovacím hodinám v rozsahu 45 minút.
- Názvy a obsahové zameranie modulov musia súvisieť s hlavným názvom a zameraním celého vzdelávacieho programu.
- Názov modulu nesmie byť identický s názvom celého vzdelávacieho programu.
- Osvedčenie o absolvovaní vzdelávacieho programu sa môže vydať už po absolvovaní jedného modulu, pričom sa uvedie celý názov vzdelávacieho programu a následne názov absolvovaného modulu(ov).

- **Ako sa vyberajú jednotlivé rekvalifikácie? Aké existujú kritériá pre zaradenie medzi uznané rekvalifikácie? Majú rekvalifikácie certifikát s celoštátnou platnosťou alebo sa jedná o rekvalifikácie platné iba u konkrétneho zamestnávateľa?**

Absolventi rekvalifikácií získavajú osvedčenie s celoštátnou platnosťou podľa zákona 568/2009 Z.z. o ČŽV., resp. iné oprávnenie či certifikát s celoštátnou platnosťou. Výnimkou sú kurzy schválené sektorovými radami, ktoré nemusia byť akreditované či certifikované.

- **V prípade, že rekvalifikačný kurz má aj praktickú časť výučby, kde táto výučba prebieha (vo výcvikových centrách, u zamestnávateľa, apod.)? Aké je jej nastavenie z pohľadu technického, personálneho i organizačného? Kto ju zabezpečuje, akým spôsobom je financovaná, ako je do nej zapojený potenciálny zamestnávateľ (personálne, materiálne, finančne)? Ak ich do praktickej časti zamestnávateľ zapojený, prebieha rekvalifikácie v reálnych podmienkach u potenciálneho zamestnávateľa? Ako je zaistená aktualizácia požiadaviek z praxe? Ako sú rekvalifikácie zrozumiteľné pre zamestnávateľov aj zamestnancov, teda vedia všetci, čo po absolvovaní rekvalifikácie "dostanú"? Akým spôsobom je zabezpečené sledovanie jej realizácia?**

Vzdelávacia inštitúcia realizujúca rekvalifikáciu – akreditovaný program má povinnosť prostredníctvom ISDV nahlásiť kde a v akom termíne sa bude vzdelávanie uskutočňovať. Musí dodržať priestorové a materiálno technické zabezpečenie, ktoré bolo špecifikované v žiadosti o akreditáciu. Ministerstvo môže vykonať neohlásenú kontrolu dodržiavania podmienok za ktorých bola akreditácia udelená.

Praktická časť môže prebiehať u zamestnávateľa, vo výučbových centrách avšak musia byť splnené požiadavky uvedené v akreditovanom programe. Takisto v programe môžu pôsobiť len akreditačnou komisiou schválení lektori. Doplnenie lektorov je možné, ale musia byť schválení ministerstvom a uvedení v akreditačnom spise. Takto zaradovaných lektorov nemusí schvalovať AK MŠVVŠ ale robia to na základe definovaných podmienok odborní pracovníci ministerstva a tým je proces dopĺňania lektorov promptný. Garantov jednotlivých programov resp. zmenu garanta musí schváliť AK. Môže tak urobiť aj per-rollam.

- **Opíšte, aké formy poradenstvo (v oblasti rekvalifikáciou, ďalšieho vzdelávania) sú využívané, ako je pracované s nevyhranenými klientmi (tu sa nevyhranenými klientmi sú osoby zamestnané aj nezamestnané, ktoré nie sú spokojné so svojím doterajším profesijným vývojom a jeho zameraním a hľadajú zmenu, avšak nevie sami určiť podobu zmeny a jej cieľ). Kto poradenstvo najčastejšie poskytuje (Štát skrze napr. Verejné služby zamestnanosti, samosprávne orgány - regionálne, miestne). Sú pri poradenskom procese využívané služby štátneho alebo súkromného sektora? Ak áno, akým spôsobom. Ako a kým je vykonávaná osobnostný diagnostika záujemcov o rekvalifikáciu? Sú do poradenského procesu zapojení zamestnávateľa?**

V prípade, ak bola UoZ identifikovaná potreba vzdelávania rámci poradenského programu realizovaného úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, tak sa pri schvaľovaní príspevkov na rekvalifikáciu na tento fakt prihliada.

Informácie o rekvalifikáciách, povolaniach a o trhu práce poskytujú portály:

- ISTP.sk - Internetový sprievodca trhu práce ponúka kartotéku zamestnaní s informáciami o viac ako 1000 povolaniach, pracovný kompas pre lepšie orientovanie sa v nich ako aj informácie o kurzoch a voľných pracovných miestach. Rovnako je na ňom k dispozícii viac než 100 videí o rôznych povolaniach. Výhodou je mnoho informácií pod jednou strechou, všetci UoZ majú automaticky vytvorení účty.
- AddWork – predstavuje prostredníctvom krátkych videí plusy a mínusy rôznych povolání, ich pracovnú náplň, požadované vzdelanie a ďalšie informácie.
- Čo robím - už ako malí sa pýtame otca a mamy, čo robia v práci. Na tomto webe nájdete odpovede na otázky, čo robia ľudia na jednotlivých pracovných pozíciách.
- Platy.sk – možnosť nájsť povolanie alebo pozíciu, o ktorú máte záujem a pozrieť sa, koľko na nej zarábajú ostatní.
- Rozvojkariery.sk - Združenie pre kariérové poradenstvo a rozvoj kariéry zoznam poradcov: <https://rozvojkariery.sk/poradcovia/>
- **Máte vo vašej krajine špeciálnej rekvalifikačné kurzy či iné profesijne zamerané kurzy ďalšieho vzdelávania pre špecifické skupiny obyvateľstva (napr. Migranti, ľudia nad 50+, absolventi, ...)? V akých prípadoch sú využívané? Čím sa líši od kurzov "hlavného prúdu"?**

Každý UoZ môže požiadať o príspevky na rekvalifikáciu bez ohľadu na svoj sociálny status. Existujú špeciálne kurzy pre migrantov, v pomuke sú aj špecializované kurzy pre občanov 50+. Od „klasických“ kurzov sa líšia, špecifickým prístupom (výber lektora, tém, spôsob a tempo výučby..). V sektorov rade pre vzdelávanie sa momentálne pripravuje nový kvalifikačný štandard Lektor vzdelávania seniorov.

- **Popíšte spôsob financovania systému rekvalifikáciou. Z akých zdrojov je systém financovaný, ako sú zdroje tvorené a kto a ako sa podieľa na ich financovanie (napr. Sú zapojení a príp. Ako zamestnávateľia - napr. Platí odvody do nejakého fondu, alebo priamo hradí náklady určitej rekvalifikácie; účastníci si platia časť rekvalifikácie, príp. aký veľký je ich podiel; štát - aký je jeho podiel na financovaní atď.)? Kto spravuje systém financovania a aký je časový plán hospodárenia s prostriedkami (tzn., Jedná sa o ročný rozpočet či sú prostriedky alokované na kratšie / dlhšie obdobie)?**

Rekvalifikácie, ktoré sú podporené cez úrady práce, sociálnych vecí a rodiny sú financované v rámci národných projektov Vzdelávanie uchádzačov o zamestnanie – 2 a Vzdelávanie mladých uchádzačov o zamestnanie – 2, resp. regionálny projekt financovaný cez štátny rozpočet Slovenskej republiky (pre Bratislavský samosprávny kraj). UoZ nemá spoluúčasť pri financovaní rekvalifikácie, rekvalifikácia je hradená v plnej výške úradom práce, sociálnych vecí a rodiny. Národné projekty/Regionálny projekt majú určený časový harmonogram realizácie. Regionálny projekt sa väčšinou realizuje v kratšom období, 1 až 12 mesiacov, národné projekty sa realizujú v dlhšom časovom horizonte.

- **Existuje motivačný systém podporujúci záujem ako účastníkov, tak zamestnávateľov pre účasť, zapojenie sa do rekvalifikácií (tzn. Napr. Finančná či nefinančná podpora účastníkov počas rekvalifikáciou, u zamestnávateľov napr. Daňovo uznateľné náklady na vzdelávanie, finančná spoluúčasť verejných prostriedkov na úhrade, napr. mzdových, nákladov účastníka rekvalifikácie či ďalších s tým spojených nákladov a pod.)?**

Rekvalifikácia je uhradená UoZ v plnej výške úradom práce, sociálnych vecí a rodiny. UoZ je taktiež podporený príspevkom na úhradu časti výdavkov súvisiacich s účasťou na kurze (príspevok na cestovné a stravné).

- **Existuje monitoring uplatnenia absolventov rekvalifikačných programov (tzn. Je vyhodnocovaná úspešnosť uplatnenia absolventov rekvalifikáciou na trhu práce)? Aké premenné sú v monitoringu sledované - napr. Dĺžka ich zamestnanosti, príp. návrat do nezamestnanosti atď., typ profesie,? Analyzujú sa príčiny neúspechu a sú prípadne prijímané opatrenia na elimináciu ich vzniku / vplyvu? V akom rozsahu je monitoring vykonávaný (ide o komplexný monitoring všetkých absolventov, výber,)? Za aké obdobie je tento monitoring vykonávaný (pol roka, rok, a pod.)? Kto je za proces evaluácie zodpovedný - kto ho realizuje, zabezpečuje (aj po technickej a organizačnej stránke). U koho proces evaluácie prebieha (u zamestnávateľov, klientov, pedagógov, ...)?**

Úspešnosť umiestnenia na trhu práce po absolvovaní rekvalifikácie sa sleduje do 6 mesiacov. V roku 2018 bola úspešnosť 49,14 %.

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny sleduje aj návrat UoZ, ktorí absolvovali rekvalifikáciu, úspešne sa zamestnali, resp. prevádzkovali alebo vykonávali samostatnú zárobkovú činnosť a vrátili sa do evidencie UoZ do 12 mesiacov.

- **Vzhľadom k tomu, že sa jedná o exploračnú štúdiu, je pre nás dôležité Vaše zhodnotenie, či nebol v dotazníku niektorý z významných aspektov systému rekvalifikáciou opomenutý. Ak áno, uveďte, prosím, aj ďalšie aspekty, ktoré nie sú v predchádzajúcich bodoch zahrnuté a sú zároveň dôležité pri úvahách o rekvalifikácii a ich významu v systéme ďalšieho vzdelávania.**

Ďalším významným aspektom v systéme získania novej kvalifikácie je validácia predchádzajúceho učenia sa.

V koncepte celoživotného vzdelávania sa zohľadňujú všetky formy vzdelávania a učenia sa - formálne, neformálne a informálne. Validácia predchádzajúceho učenia sa (VPL – Validation of prior learning) resp. validácia výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa (VNFIL – Validation of non-formal and informal learning) je základným prvkom v stratégii celoživotného vzdelávania. Výsledky učenia sa by sa mali uznávať a validovať bez ohľadu na to, kde a ako boli dosiahnuté. Takéto uznávanie neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa umožňuje vzdelávajúcim sa určiť ich východiskovú pozíciu, získať prístup k programu vzdelávania na určitej úrovni, získať kredity na kvalifikáciu a (alebo) dosiahnuť úplnú kvalifikáciu založenú na spôsobilostiach. Slúži na motiváciu menej motivovaných účastníkov, pridáva hodnotu predchádzajúcemu vzdelávaniu sa a šetrí čas a peniaze znížením alebo odstránením potreby opäť sa učiť to isté. Podobne umožňuje spoločnosti využívať výhody zo schopností získaných bez použitia verejných financií.

Validácia predchádzajúceho učenia sa (VPL) je proces identifikácie, dokumentácie, hodnotenia a certifikácie vzdelávacích výstupov jednotlivcov získaných v rámci formálneho vzdelávania a odbornej prípravy i mimo neho. Ponúka viditeľné miesto a hodnotu všetkým formám vzdelávania a snaží sa odhaliť a odomknúť skryté talenty v rámci pracovnej sily, no aj v spoločnosti ako celku. Globalizácia, digitalizácia a migrácia menia spôsob, akým pracujeme, aj akým sa vzdelávame. Tam, kde je už zavedená, VPL dokazuje, že má neoceniteľnú premostujúcu funkciu medzi jednotlivcom a spoločnosťou, medzi vzdelávaním a pracovnými príležitosťami. Aby sme mohli VPL ďalej posilňovať, my, komunita VPL, sme stanovili nasledujúce všeobecné princípy, aby sme dospeli k zdravému a efektívnemu systému VPL.

20. decembra 2012 Rada Európskej únie vydala Odporúčanie k validácii neformálneho a informálneho učenia sa, ktoré vyzýva jednotlivé členské štáty, aby zaviedli relevantné usmernenia do roku 2018. Očakáva sa, že týmto sa dovŕši takmer 50 rokov diskusií o podstate, význame, metódach a výsledkoch validácie kvalifikácií nadobudnutých mimo formálneho procesu vzdelávania. Zvýrazňovanie týchto otázok vo vzdelávacích politikách EÚ, ako aj jednotlivých členských štátov je reakciou na potrebu čoraz flexibilnejšej pracovnej sily na rýchlo sa meniacom trhu práce, čo formálny systém už zjavne nezvláda. Len v ostatnom období sa touto témou zaoberajú okrem vyššie uvedeného Odporúčania aj Európska príručka VNFIL z rokov 2009 a jej aktualizácia z roku 2015, ako aj register z rokov 2010, 2014 a 2016.

Na Slovensku neexistuje skutočný a primerane rozvinutý národný model VPL. Aj keď stratégie celoživotného vzdelávania riešia túto otázku, legislatívny základ pre VPL stále chýba. Zákon č. 568/2009 Z. z. - Zákon o celoživotnom vzdelávaní však vytvoril aspoň niektoré predpoklady pre ďalší pokrok, v § 21 definuje Národnú sústavu kvalifikácií ako "verejne prístupný register, ktorý obsahuje popis čiastočných a úplných kvalifikácií rozlišovaných a uznávaných v Slovenskej republike, požadovaných na výkon pracovných činností pre dané povolanie vo forme kvalifikačných štandardov a hodnotiacich štandardov" a v časti 3 definuje oprávnené vzdelávacie inštitúcie a proces uznávania výsledkov ďalšieho vzdelávania. Národná sústava kvalifikácií však nie je funkčná. Vytvorenie Národnej sústavy kvalifikácií, bolo cieľom Národného projektu Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií (2013 - 2015), tento projekt, koordinovaný Štátnym inštitútom odborného vzdelávania (ŠIOV), mal pripraviť pôdu pre uznávanie kvalifikácií získaných neformálnou a informálnou cestou. Kvalifikačné štandardy (www.kvalifikacie.sk), ktoré vznikli v rámci uvedeného národného projektu však v dôsledku nízkej kvality neboli následne legislatívne uznané ako Národná sústava kvalifikácií. Vytvorené kvalifikačné štandardy slúžia len ako inšpirácia pri tvorbe vzdelávacích programov a zatiaľ nemajú regulatívny charakter.

Sfunkčnených je asi len 20 kvalifikačných štandardov, ktoré Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR (MŠVVŠ SR) zverejnilo na portály "Informačný systém ďalšieho vzdelávania" a tieto štandardy aktuálne slúžia pre akreditáciu vzdelávacích programov podľa zákona č. 568/2009 Z. z. - Zákon o celoživotnom vzdelávaní. V súčasnosti sa validácia predchádzajúceho učenia sa podľa uvedeného zákona vzťahuje len na:

1. uznávanie výsledkov ďalšieho vzdelávania na základe hodnotenia dosiahnutia kvalifikačných štandardov vedúcich k úplnej alebo čiastočnej kvalifikácii
2. overenie odbornej spôsobilosti potrebnej na výkon podnikania upraveného živnostenským zákonom č. 455/1991 Zb. je tiež založený na hodnotení dosiahnutia štandardov.

Žiadny z týchto dvoch vzájomne súvisiacich prípadov nie je jasným prípadom VPL. Prvý prípad sa vzťahuje na akreditované programy, ktoré vedú k získaniu kvalifikácií opísaných štandardami, a teda súvisia skôr s formálnym než neformálnym vzdelávaním. Validácia je založená na skúškach absolventov akreditovaných programov oprávnenými inštitúciami akreditovanými na overovanie odbornej spôsobilosti. Osoby s päťročnou praxou sa taktiež môžu uchádzať o skúšku v oprávnených (autorizovaných) inštitúciách a môžu získať osvedčenie potvrdzujúce splnenie kvalifikačných štandardov bez predchádzajúceho ukončenia akreditovaného programu.

Z uvedeného vyplýva, že Slovensko, ako členská krajina Európskej únie, zatiaľ nesplnilo záväzok týkajúci sa zavedenia relevantných usmernení k validácii neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa v stanovenom termíne (rok 2018). Tento záväzok obsahuje aj Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky (2016-2020), v ktorom sa konštatuje, že "Vláda v oblasti ďalšieho vzdelávania:

- pripraví nový zákon o ďalšom vzdelávaní a uznávaní výsledkov ďalšieho vzdelávania, ktorý bude obsahovať systémové zmeny v oblasti ďalšieho vzdelávania zamerané na zvýšenie jeho kvality, ako i zvýšenie účasti dospelých na ďalšom vzdelávaní a možnosti získania kvalifikácie v ďalšom vzdelávaní;

- vytvorí podmienky pre funkčný systém uznávania kvalifikácií;
- podporí prostredie pre uznávanie výstupov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa prostredníctvom Národnej sústavy kvalifikácií vrátane úprav príslušnej legislatívy;
- zabezpečí pravidelné sledovanie zmien a vývoja potrebných zručností pre 21. storočie za účelom lepšieho zacielenia vzdelávacích programov ďalšieho vzdelávania.”

Splnenie bodov Programového vyhlásenia vlády SR v oblasti ďalšieho vzdelávania zostáva otáznou. V rokoch 2011 - 2019 bolo síce vytvorených niekoľko pracovných skupín na prípravu nového zákona o celoživotnom vzdelávaní avšak MŠVVŠ SR každoročne posúvalo deklarovaný termín predloženia nového zákona, ktorý by vytvoril funkčný model VPL. Najnovšie však MŠVVŠ SR upustilo od prípravy nového zákona a chce počkať na výsledky trojročného Národného projektu Systém overovania kvalifikácií. Tento národný projekt však čaká viac ako 3 roky na schválenie a je neustále upravovaný zamestnancami Štátneho inštitútu odborného vzdelávania. MŠVVŠ SR deklaruje, že projekt "vytvorí základ pre komplexné nastavenie systému overovania kvalifikácií a výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa v Slovenskej republike. Projekt má byť zameraný na postupnú úpravu existujúcich mechanizmov, vytvorenie nových prvkov a ich odskúšanie a zavedenie do systému celoživotného vzdelávania tak, aby sa vytvorili možnosti na získavanie kvalifikácií a výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa aj mimo systému formálneho (školského) vzdelávania pre všetkých občanov SR.”

V oblasti validácie predchádzajúceho učenia sa je MŠVVŠ SR viazané nielen Programovým vyhlásením vlády Slovenskej republiky (2016-2020), prihlásilo aj plneniu Odporúčania Rady EÚ o potvrdzovaní neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa, a aktuálne sa pripojilo aj k Berlínskej deklarácii o validácii predchádzajúceho učenia sa. Stalo sa tak v Berlíne v dňoch 7.-8. mája 2019 konal 3. ročník Bienále validácie výsledkov predchádzajúceho vzdelávania. Zástupcovia MŠVVŠ SR a ŠIOV sa zúčastnili na tvorbe Berlínskej deklarácie o validácii predchádzajúceho učenia sa. Deklarácia sa usiluje o to, aby bola medzinárodným benchmarkom pre systémy validácie, a tým je určená aj na vytvorenie spoločného jazyka a spoločných cieľov medzi odborníkmi z praxe, sociálnymi partnermi a tvorcami politík. Berlínsku deklaráciu ocenila eurokomisárka pre zamestnanosť, sociálnu inklúziu a pracovnú mobilitu Marianne Thyssenová, ktorá zvýraznila záväzok Európskej komisie podporovať celoživotné vzdelávanie a špecificky validáciu výsledkov predchádzajúceho učenia sa.

Použitá literatúra a zdroje:

COUNCIL RECOMMENDATION of 20 December 2012 on the validation of non-formal and informal learning. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32012H1222%2801%29>

Zákon č. 568/2009 Z. z., Zákon o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Stratégia celoživotného vzdelávania 2011 <http://www.minedu.sk/data/files/1899.pdf>

Berlínska deklarácia o validácii predchádzajúceho učenia sa / Berlin Declaration on Validation of Prior Learning

<https://www.minedu.sk/berlinska-deklaracia/>

Validácia výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa v SR

http://www.erasmusplus.sk/uploads/publikacie/analyza_validacia_vysledkov_neformalnego_vzdelavania_a_informalnego_ucenia_4377.pdf

Uličná, D.: European zásob o uznávaní neformálneho a informálneho učenia. Krajina hlási: Slovensko. Európska komisia; Cedefop; ICF International, 2014.

http://libserver.cedefop.europa.eu/vetelib/2014/87077_SK.pdf, stiahnuté 6.6.2019

Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky (2016-2020)

<https://www.vlada.gov.sk/data/files/7179.pdf>

Európska Inventory o uznávaní neformálneho a informálneho vzdelávania

<http://www.cedefop.europa.eu/sk/events-and-projects/projects/validation-non-formal-and-informal-learning/european-inventory>

Vantuch, J.: Európsky inventár pre validáciu: 2016 Update, Krajina Správa: Slovensko. Európska komisia; Cedefop;

http://libserver.cedefop.europa.eu/vetelib/2016/2016_validate_SK.pdf

Požité skratky

AIVD SR - Asociácia inštitúcií vzdelávania dospelých v SR

AK - Akreditačná komisia

CVTI - Centrum vedecko-technických informácií SR

CŽV - Celoživotné vzdelávanie

ĎV - Ďalšie vzdelávanie

ISDV- Informačný systém ďalšieho vzdelávania

MPSVR - Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

MŠVVaŠ - Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

ŠIOV - Štátny inštitút odborného vzdelávania

UoZ - uchádzač o zamestnanie

VD - Vzdelávanie dospelých

VPL - Validácia predchádzajúceho učenia sa - Validation of prior learning